

Bruxelles, den 17.1.2018
COM(2018) 23 final

2018/0007 (NLE)

Forslag til

RÅDETS HENSTILLING

om fremme af fælles værdier, inklusiv uddannelse og den europæiske dimension i undervisningen

{SWD(2018) 13 final}

BEGRUNDELSE

1. BAGGRUND FOR FORSLAGET

- **Forslagets begrundelse og formål**

Kommissionens formand Jean-Claude Juncker fremhævede i sin tale om Unionens tilstand 2017, at "*Europa [er] mere end et fælles marked. Mere end penge, mere end euroen. Det har altid handlet om værdier.*"¹ I artikel 2 i traktaten om Den Europæiske Union hedder det: "*Unionen bygger på værdierne respekt for den menneskelige værdighed, frihed, demokrati, ligestilling, retsstaten og respekt for menneskerettighederne, herunder rettigheder for personer, der tilhører mindretal. Dette er medlemsstaternes fælles værdigrundlag i et samfund præget af pluralisme, ikkeforskelsbehandling, tolerance, retfærdighed, solidaritet og ligestilling mellem kvinder og mænd.*"

Disse fælles værdier er fundamentet for vores nationale demokratier og en afspejling af, hvem vi er. De udgør hjørnestenene i vores Union, som har bundet lande, samfund og mennesker sammen i et unikt politisk projekt, der som resultat har givet os den længste periode med fred i Europa. Dette spænder fra overvindelse af Europas dybeste splittelse umiddelbart efter anden verdenskrig til Europas genforening med landene i Central- og Østeuropa efter 1989. En fredelig, social og demokratisk Union er bygget på disse værdier, som ikke kun gælder i Europa, men som repræsenterer Unionen i verden.

Som fremhævet i oplægget om Europas sociale dimension: "*Set på verdensplan er EU-samfundene driftige og velstående steder at bo. De har det højeste niveau for social sikring i verden og rangerer højt med hensyn til velfærd, menneskelig udvikling og livskvalitet*"². Selv om Unionen oplever stærk vækst, og arbejdsløsheden er på sit laveste niveau siden 2009, udtrykker mange dyb bekymring og alvorlige overvejelser for fremtiden, især for de kommende generationer. Unionen og dens medlemsstater står over for mange forskellige udfordringer, herunder populisme, fremmedhad, splittende nationalisme, forskelsbehandling, spredning af falske nyheder og misinformation, samt udfordringen med radikaliserings. Disse fænomener kan udgøre en alvorlig trussel mod grundlaget for vore demokratier, underminere tiltroen til retsstaten og de demokratiske institutioner og forhindre et fælles tilhørsforhold i og mellem vores europæiske samfund.

Vores demokrati kan kun fungere, hvis dets borgere finder det berettiget, både på nationalt plan og for hele Unionen. Der er bekymrende tegn på, at den nødvendige viden om vores fælles værdier og den rolle, som det nationale og europæiske demokrati spiller, ikke er tilstrækkeligt forankret, hvilket kan føre til underminering af vores demokrati og udfordringer for vores samfund i medlemsstaterne samt på EU-plan. Det er af afgørende betydning at fremme disse fælles værdier, som er omhandlet i artikel 2 i traktaten om Den Europæiske Union, for at styrke vores nationale demokrati og vores Union.

Det er nødvendigt med inklusiv læring af høj kvalitet på alle niveauer for at sikre social mobilitet og inklusion, for at give vores borgere viden og færdigheder til at klare sig på arbejdsmarkedet, men også for at fremme kritisk tænkning og en dybere forståelse af vores fælles værdier.

¹ Tale om Unionens tilstand, 13. september, 2017 — https://ec.europa.eu/commission/state-union-2017_da.

² Se oplæg om Europas sociale dimension, COM(2017) 206 final, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-social-dimension-europe_da.pdf.

I visse medlemsstater omfatter undervisningen national samfundslære, f.eks. undervisning i årsagerne til, at medlemsstaterne har valgt frivilligt at samarbejde og befordre integreringen i EU. Mangel på bevidsthed om dannelsen af EU, årsagerne til, at EU blev oprettet, og EU's grundlæggende funktioner fremmer misinformation og forhindrer dannelsen af meninger om EU's handlinger. Derudover er viden om den sociale, religiøse og kulturelle mangfoldighed samt kulturarven, traditioner og politiske relationer i eget land, i andre medlemsstater og i andre lande i verden af afgørende betydning for gensidig respekt, forståelse og samarbejde i og mellem medlemsstaterne og med verden som helhed.

Dette vil være med til at sikre demokrati på alle niveauer og bidrage til fornemmelsen af et fælles tilhørsforhold på europæisk plan.

Denne henstilling er baseret på fire målsætninger: fremme af fælles værdier på alle uddannelsesniveauer, fremme af mere inklusiv uddannelse, fremme af en europæisk dimension i undervisningen, uden at det berører de nationale prærogativer på dette område, samt støtte til lærerne og undervisningen. Den opfordrer medlemsstaterne og Kommissionen til at udveksle god praksis og viden og til at udvikle politikker både på nationalt plan og på EU-plan. Medlemsstaternes tilsagn er frivillige, og hver medlemsstat bestemmer, hvilken tilgang den vil anlægge ved gennemførelsen af dem.

For at nå disse målsætninger og støtte medlemsstaterne i deres bestræbelser vil Kommissionen tage skridt til at øge virtuel udveksling blandt skoler, navnlig ved hjælp af netværket e-Twinning, og fremme skolemobiliteten under programmet Erasmus+. De europæiske struktur- og investeringsfonde kan være med til at støtte uddannelse af lærerne eller finansiere en infrastruktur, der muliggør inklusiv uddannelse.

• **Baggrund**

Denne henstilling er baseret på [*Pariserklæringen om fremme af medborgerskab og de fælles værdier frihed, tolerance og ikkediskrimination ved hjælp af uddannelse*](#), som blev vedtaget på et uformelt ministermøde i Paris den 17. marts 2015. I Pariserklæringen opfordrede undervisningsministrene til handling på alle myndighedsniveauer for at styrke uddannelsens rolle i fremme af medborgerskab og fælles værdier, styrkelse af social sammenhæng og hjælp til unge, så de kan blive ansvarlige, åbensindede og aktive medlemmer af vores mangfoldige og inklusive samfund³. De fastlagde også fire overordnede målsætninger for samarbejdet på EU-plan:

- at sikre, at børn og unge erhverver sig sociale, samfundsmæssige og interkulturelle kompetencer gennem fremme af demokratiske værdier og grundlæggende rettigheder, social inklusion og ikkeforskelsbehandling samt aktivt medborgerskab
- at fremme kritisk tænkning og mediekendskab, navnlig ved brug af internettet og de sociale medier, for at opbygge modstand mod retorik, der skaber splittelse, polarisering og indoktrinering
- at fremme uddannelse af dårligt stillede børn og unge ved at sikre, at vores uddannelsessystemer opfylder deres behov
- at fremme interkulturel dialog gennem alle former for læring i samarbejde med andre relevante politikker og interesser.

³ Pariserklæringen, den 17. marts, 2015 - http://ec.europa.eu/education/news/20150316-paris-education_en.

Denne henstilling fortsætter også det arbejde, der er fastsat i Kommissionens *meddelelse om støtte til forebyggelse af radikaliserings, der fører til voldelig ekstremisme*⁴, der blev vedtaget i kølvandet på terrorangrebene i Europa. Den understregede, hvor afgørende uddannelse er i bestræbelserne på at identificere og beskytte unge, der er i risiko for radikaliserings, og i bestræbelserne på at håndtere årsagerne hertil.

Derudover fastslås det i [Romerklæringen](#)⁵ af 25. marts 2017, at Unionen bør være en Union, hvor *"unge får den bedste uddannelse og kan studere og finde beskæftigelse på hele kontinentet"*, og en Union, som *"bevarer Europas kulturarv og fremmer kulturel mangfoldighed."*

I [hvidbogen om Europas fremtid](#)⁶ understreger Kommissionen vigtigheden af værdierne i forsøget på at skabe en fælles historie relateret til, at *"tidligere generationers ofre bør aldrig glemmes. Menneskelig værdighed, frihed og demokrati kostede blod, sved og tårer, og dem må vi aldrig give afkald på. Selv om det i dag ikke er alle europæere, der kan forholde sig til ønsket om at bevare freden på samme måde som deres forældre eller bedsteforældre, binder disse kerneværdier os fortsat sammen."* Dette understreges endvidere af, at 70 år med vedvarende fred i Europa er et vidnesbyrd om vores fælles værdier og gensidige forståelse.

Kommissionen mindede i sit [oplæg om styring af globaliseringen](#)⁷ om, at *"lige adgang til uddannelse af høj kvalitet er en effektiv måde at fordele velstanden i samfundet på. Dette bør begynde med en grundlæggende uddannelse af høj kvalitet og adgang til uddannelse og udvikling af kvalifikationer for alle aldersgrupper"*.

Forud for drøftelsen af ledernes dagsorden om uddannelse og kultur, som fandt sted i november 2017 i Göteborg, offentliggjorde Kommissionen som sit input til drøftelserne meddelelsen om ["Styrkelse af den europæiske identitet gennem uddannelse og kultur"](#)⁸. Teksten understreger, at *"det er i alle medlemsstaters fælles interesse at udnytte potentialet i uddannelse og kultur fuldt ud som drivkraft for beskæftigelse, social retfærdighed og aktivt medborgerskab samt som middel til at opleve europæisk identitet i al dens mangfoldighed."*

- **Sammenhæng med de gældende regler på samme område**

Som supplement til ovennævnte initiativer anføres det i Rådets og Kommissionens fælles rapport fra 2015 om gennemførelse af strategirammen for det europæiske samarbejde på uddannelsesområdet (ET2020)⁹, at *"uddannelse har en vigtig rolle i at sikre, at de menneskelige værdier og samfundsværdier, som vi deler, bevares og gives videre til kommende generationer for at fremme tanke- og ytringsfrihed, social inklusion og respekt for andre samt at forebygge og tackle alle former for diskrimination"*, og der foreslås desuden *"inkluderende uddannelsessystemer, lighed, ikkediskrimination og fremme af medborgerkompetencer"* bliver et nyt et prioriteret område for det europæiske samarbejde på uddannelsesområdet.

⁴ Kommissionens udtalelse om støtte til forebyggelse af radikaliserings, der fører til voldelig ekstremisme, COM(2016) 379 final.

⁵ <http://www.consilium.europa.eu/en/press/press-releases/2017/03/25/rome-declaration#>

⁶ Hvidbog om Europas fremtid i EU27 i 2025: overvejelser og scenarier (COM 2017(2025) final)

⁷ Oplæg om styring af globaliseringen, den 10. maj, 2017 - https://ec.europa.eu/commission/publications/reflection-paper-harnessing-globalisation_en.

⁸ Kommissionens udtalelse om styrkelse af den europæiske identitet gennem uddannelse og kultur, COM(2017) 673 final.

⁹ Rådets og Kommissionens fælles rapport om gennemførelse af strategirammen for det europæiske samarbejde på uddannelsesområdet (ET 2020) – Nye prioritetsområder for det europæiske samarbejde på uddannelsesområdet (EUT C 417 af 15.12.2015).

Kommissionen har iværksat en lang række specifikke foranstaltninger og aktioner. Den har bl.a. nedsat arbejdsgruppen for uddannelse og erhvervsuddannelse 2020 med fremme af medborgerskab og fælles værdier, iværksat et "initiativ med rollemodeller", hvor mennesker deltager i aktiviteter til fremme af social inklusion og forhindring af udstødelse og radikalisering, en værktøjskasse til ungdomsarbejdere og ungdomsorganisationer, der arbejder med unge, der er i fare for at blive marginaliseret, en europæisk pris for social inklusion gennem sport, via Erasmus+ stillet over 400 mio. EUR årligt til rådighed til tværnationale partnerskaber med henblik på at udvikle innovative politiske tilgange og praksisser på græsrodsniveau, med en prioritering af social inklusion, fremme af fælles værdier og tværkulturel forståelse.

I pakken investering i Europas unge fastlagde¹⁰ Kommissionen sin strategi for inklusiv og fremtidsorienteret uddannelse af høj kvalitet med konkrete initiativer. Kommissionen foreslog i denne forbindelse foranstaltninger i forbindelse med inklusiv uddannelse og fremme af fælles værdier, herunder fortsat løbende videreuddannelse af lærere, videreudvikling af Det Europæiske Værktøjssæt for Skoler samt anvendelse af midler fra Erasmus+ og Horisont 2020 til at fremme god praksis inden for inklusiv læring.

Andre initiativer i forbindelse med denne henstilling:

- Kommissionens henstilling fra 2013 [Investering i børn: Hvordan man bryder den onde cirkel for de socialt udsatte](#)¹¹, som understregede behovet for førskoleundervisning og -pædagogik af god kvalitet og forbedring af uddannelsessystemets indvirkning på skabelsen af lige muligheder
- [Rådets konklusioner fra 2014 om en arbejdsplan for kultur \(2015-2018\)](#), som prioriterer samarbejdet om EU's politik på området for kulturens bidrag til social integration, som er baseret på forpligtelser med henblik på den kulturelle mangfoldighed og interkulturelle dialog på den europæiske kulturdagsorden
- Rådets konklusioner fra 2016 om udvikling af mediekendskab og kritisk tænkning gennem uddannelse, hvori medlemsstaterne var enige om, at mediekendskab, kritisk tænkning og digitale kompetencer er færdigheder, som er nødvendige forudsætninger for aktiv deltagelse i det demokratiske liv og for at styrke beskæftigelsesegnetheden og som sådan bør erhverves af lærende i alle aldre
- Rådets konklusioner fra 2017 om [ungdomsarbejdets betydning i forbindelse med unges udvikling af grundlæggende livsfærdigheder](#), hvori medlemsstaterne enedes om at øge samarbejdet samt at styrke peerlæring og udveksling med hensyn til fremme og udvikling af livsfærdigheder blandt unge
- Den fornyede ramme af 2018 for nøglekompetencer for livslang læring¹², som beskriver medborgerkompetencer som evnen til at agere som ansvarlige mennesker og deltage fuldt ud i samfundslivet og det sociale liv på baggrund af forståelsen af sociale, økonomiske og politiske begreber og strukturer samt

¹⁰ Kommissionens meddelelse om forbedret og moderniseret uddannelse COM(2016)9 41; Kommissionens meddelelse om skoleudvikling og fremragende undervisning for en god begyndelse i livet COM(2017) 248, Kommissionens meddelelse om en ny dagsorden for videregående uddannelse, COM(2017) 247 final.

¹¹ Kommissionens henstilling af 20. februar 2013 "Investering i børn: Hvordan man bryder den onde cirkel for de socialt udsatte", 2013/112/EU.

¹² [REFERENCE TO BE ADDED ONCE ADOPTED]

global udvikling og bæredygtighed. Den mere fremtrædende plads, som denne revision af rammen for nøglekompetencer giver til medborgerkompetencer, fremhæver betydningen af medborgerskab, demokratiske værdier og menneskerettigheder i dagens stadig mere forbundne globale samfund. Med revisionen anerkendes betydningen af at ruste enkeltpersoner til at agere som ansvarlige, aktive borgere, der bidrager til fredelige, tolerante, inklusive og sikre samfund. I denne forbindelse styrkes mediekendskab og interkulturelle kompetencer yderligere.

- [Det europæiske år for kulturarv 2018](#), som har til formål at øge bevidstheden om fælles historie og værdier samt at opfordre folk til at udforske Europas mangfoldige og rige kulturarv
- Kommissionens [handlingsplan om integration af tredjelandsstatsborgere](#)¹³ fra 2016, som fremhæver, at integration er nøglen til fremtidig velfærd, velstand og samhørighed for de europæiske samfund og er af fælles interesse for alle medlemsstater
- Rådets konklusioner fra 2017 på grundlag af [Kommissionens meddelelse af 12. april 2017 om beskyttelse af migrantbørn](#), som understreger vigtigheden af lige og tidlig adgang til formel, inklusiv undervisning, herunder førskoleundervisning og børnepasning
- [Rådet konklusioner fra 2016 om fremskyndelse af processen med romaernes integration](#), som opfordrer medlemsstaterne til at øge bestræbelserne på at fremme lige adgang til inklusiv almen uddannelse af høj kvalitet.
- Rådets konklusioner fra 2017 om inklusion i [mangfoldighed for at sikre uddannelse af høj kvalitet for alle](#), hvori medlemsstaterne enedes om at indføre foranstaltninger til at fremme en demokratisk og inklusiv skolekultur, udvikle foranstaltninger, der gør det muligt tidligt at konstatere og forebygge social udstødelse og opfordre til tættere samarbejde mellem uddannelsesområdet og andre relevante områder, f.eks. kultur, ungdom, idræt, beskæftigelse, velfærd, sikkerhed og andre former for arbejde med social inklusion
- [Det europæiske solidaritetskors](#), der giver unge mulighed for at udføre frivilligt arbejde eller arbejde med projekter i deres eget land eller i udlandet til fordel for lokalsamfundene og alle europæere. Det samler unge om at opbygge et mere inklusivt samfund, støtte sårbare mennesker og imødegå samfundsmæssige udfordringer
- Europarådets 2016 [Reference Framework of Competences for Democratic Culture](#).

Sammenhæng med Unionens politik på andre områder

Hovedformålet med denne henstilling er at fremme fælles værdier, inklusiv undervisning og den europæiske dimension i undervisningen. Den er et supplement til Kommissionens igangværende arbejde med implementering af [den europæiske søjle for sociale rettigheder](#)¹⁴, således at henstillingen endvidere støtter "*retten til inklusiv uddannelse og livslang læring af*

¹³ Meddelelse fra Kommissionen: Handlingsplan om integration af tredjelandsstatsborgere COM(2016) 377 final.

¹⁴ Meddelelse fra Kommissionen om etablering af en europæisk søjle for sociale rettigheder, COM(2017) 250 final.

høj kvalitet med henblik på at bevare og tilegne sig færdigheder, der sætter alle i stand til at deltage fuldt ud i samfundslivet og foretage vellykkede overgange til arbejdsmarkedet."

Denne henstilling er også i overensstemmelse med målsætningerne i [rapporten om unionsborgerskab 2017](#)¹⁵, hvor Kommissionen erkendte, at der er behov for fortsatte bestræbelser for at sikre, at alle EU-borgere kender deres rettigheder og kan deltage fuldt ud i den demokratiske proces i Europa. Den understregede, at fremme af bevidstheden om unionsborgerskab og de værdier, der er knyttet til det, hos unge europæere, der får stemmeret, og personer, der får statsborgerskab i en medlemsstat, samt i samfundet som helhed kræver en fælles indsats fra alle berørte aktører på alle niveauer — medlemsstaterne, herunder deres lokale og regionale myndigheder, EU-institutioner og civilsamfundet.

2. RETSGRUNDLAG, NÆRHEDSPRINCIPPET OG PROPORCIONALITETSPRINCIPPET

• Retsgrundlag

Initiativet er i overensstemmelse med artikel 165 og 166 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF). Det fremgår af artikel 165, at Unionen bidrager til udviklingen af et højt uddannelsesniveau ved at fremme samarbejdet mellem medlemsstaterne og om nødvendigt støtte og supplere disses indsats, med fuld respekt for medlemsstaternes ansvar for indholdet og opbygningen af uddannelsessystemerne. Ifølge artikel 166 skal Unionen iværksætte "en erhvervsuddannelsespolitik, der støtter og supplerer medlemsstaternes aktioner med fuld respekt for, at ansvaret for undervisningsindholdet og tilrettelæggelsen af erhvervsuddannelserne ligger hos medlemsstaterne".

Initiativet indeholder ikke forslag om udvidelse af EU's lovgivningsbeføjelser eller bindende forpligtelser for medlemsstaterne. Det er op til medlemsstaterne at beslutte, hvorledes de gennemfører denne henstilling i overensstemmelse med deres nationale forhold.

• Nærhedsprincippet (for områder, der ikke er omfattet af enekompetence)

Selv om mange medlemsstater har iværksat forskellige tiltag for at støtte inklusive undervisningssystemer og fremme fælles værdier på nationalt plan, er der stadig behov for mere samarbejde på europæisk plan.

Merværdien ved EU-tiltag er EU's muligheder for:

- at fremme den fælles forståelse af betydningen af fælles værdier
- at støtte medlemsstaternes arbejde for at gennemføre tiltag på nationalt eller regionalt plan for at fremme fælles værdier
- at finansiere mobilitet og venskabsbyinitiativer og andre tværnationale projekter
- at fremme vidensdeling, ekspertise og god praksis.

• Proportionalitet

Forslaget styrker en fælles forståelse af værdier, herunder uddannelse og den europæiske dimension i undervisningen ved at vise, hvordan de kan fremmes gennem uddannelse. Det gør det muligt for medlemsstaterne og Kommissionen at udveksle god praksis og viden samt at

¹⁵ Kommissionens rapport om styrkelse af borgernes rettigheder i en Union med demokratiske forandringer 2017-rapport om unionsborgerskab, COM(2017/) 30final.

udarbejde politikker på både nationalt plan og EU-plan. Da de tilsagn, medlemsstaterne afgiver, er frivillige, og da hver medlemsstat bestemmer, hvilken tilgang den vil anlægge til fremme af fælles værdier, inklusiv undervisning og den europæiske dimension i undervisningen, anses foranstaltningen for at være i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet.

- **Valg af retsakt**

En rådshenstilling er et egnet instrument på uddannelsesområdet, hvor Unionen har understøttende kompetence, og er et instrument, der ofte er blevet anvendt til indsatser på EU-plan på uddannelsesområdet. Som retligt instrument signalerer den, at medlemsstaternes forpligter sig på foranstaltningerne i teksten, og den udgør er solidt politisk grundlag for samarbejde på det pågældende område, samtidig med at medlemsstaternes kompetence på uddannelsesområdet respekteres fuldt ud.

3. RESULTATER AF EFTERFØLGENDE EVALUERINGER, HØRINGER AF INTERESSEREDE PARTER OG KONSEKVENSANALYSER

- **Efterfølgende evalueringer/kvalitetskontrol af gældende lovgivning**

Ikke relevant.

- **Høringer af interesserede parter**

Der blev iværksat en offentlig høring den 19. maj 2017, og den blev afsluttet den 11. august 2017. Der blev modtaget i alt **1 124 svar**, heraf mere end 200 positionspapirer, hvilket vidnede om stor interesse i initiativet. Svarene afslørede næsten fuld enighed (95 %) om uddannelsens betydning i bestræbelserne på at hjælpe unge med at "forstå vigtigheden af og at tilslutte sig fælles værdier", og at EU bør hjælpe medlemsstaterne med denne opgave (98 %). Resultaterne af den offentlige høring findes [online](#).

Vigtige resultater fra høringen:

- Størstedelen af **respondenterne (62,6 %) mener, at uddannelse allerede spiller en vigtig rolle**, når det handler om at hjælpe unge med at forstå vigtigheden af og at tilslutte sig fælles værdier, men et stort antal, næsten **40 % af respondenterne, mener, at man kan opnå endnu mere gennem uddannelse.**
- Næsten alle respondenterne (98 %) var enige om, at der er behov for at **fremme inklusiv undervisning**, der imødekommer alle lærendes behov, mens kun 16 % mente, at uddannelsen allerede imødekommer disse behov. Der blev generelt udtrykt stor støtte til EU-værktøjerne. EU-midler (93,3 %), støtte til samarbejde mellem skoler og universiteter til fremme af innovation og modernisering (91,6 %), læringsmobilitet for elever (91,5 %) og kortvarig udveksling af elever i skoler (88,2 %) anses for at være de mest effektive værktøjer.
- Næsten alle respondenter (93,2 %) fandt det vigtigt eller meget vigtigt for mennesker at **øge deres forståelse af EU's** og andre medlemsstaters historie, kultur og værdier for fuldt ud at forstå deres rolle som ansvarlige og aktive medlemmer af de europæiske samfund.

Derudover blev der afholdt en række rådgivende møder og arrangementer:

Møder til indsamling af medlemsstaternes input: møde i gruppen på højt plan (ledende embedsmænd fra undervisningsministerier) den 15.-16. juni 2017 (Estland) og tre generaldirektørmøder: møde om højere uddannelse, 13.-14. marts 2016, og skolemøder, 10.-11. april 2016 (Malta) og 18.-19. september 2017 (Estland).

Arrangementer, hvor der blev indsamlet input fra interessenter: Jean Monnet-konferencen, 15. november 2015¹⁶, en konference, hvor førstestæformand Frans Timmermans var vært i samarbejde med kommissærerne Věra Jourová og Günther Oettinger, om medier og demokrati, herunder betydningen af etisk journalistik og mediekendskab for demokrati og pluralistiske samfund¹⁷, Kommissionens dialoger på højt plan med religiøse og konfessionsløse organisationer i 2016 med fokus på integration og europæiske værdier, en konference, hvor kommissær Tibor Navracsics var vært, om fremme af inklusion og grundlæggende værdier gennem uddannelse, 26. maj 2016¹⁸, og European Education, Training and Youth Forum¹⁹ og et særligt møde med civilsamfundet²⁰, den 19.-21. oktober 2016. Civilsamfundsorganisationer blev ligeledes hørt på et særligt deltagelsesbaseret seminar i december 2015 og arbejdsmarkedets parter og ungdomsorganisationer i januar 2016. Endelig lever henstillingen op til konklusionerne fra Kommissionens konference i 2015 om grundlæggende rettigheder til forebyggelse og bekæmpelse af antisemitisk og antimuslimsk had, herunder gennem uddannelse²¹.

Deltagerne i ovennævnte møder udtrykte kraftig støtte til og interesse i at udforske, hvordan inklusiv undervisning kan være med til at fremme fælles værdier og EU's betydning i denne forbindelse.

ET2020-arbejdsgruppen om fremme af medborgerskab og de fælles værdier frihed, tolerance og ikkeforskelsbehandling ved hjælp af uddannelse afholdt en række peerlæringsaktiviteter med fokus på disse områder. Nøglebudskaber fra disse peerlæringsaktiviteter²²:

- Uddannelse bør gå videre end lige muligheder for at sikre inklusion af en bred vifte af lærende og gøre fremskridt i retning af reel lighed på uddannelsesområdet.
- Værdierne skal opleves af studerende og undervisere. Værdierne skal leves og ikke læres. De demokratiske værdier skal ske i klasseværelset, f.eks. gennem projektbaseret læring, og skolerne skal anerkende behovet for aktiv deltagelse af eleverne, forældrene, lærerne og det bredere samfund i den såkaldte "strategi, der tager udgangspunkt i skolen som helhed".
- Der bør være mere fokus på værdibaserede tiltag i samfundet for børn, der er i fare for udstødelse, dvs. ikke kun for børn og unge, der forlader skolen tidligt, men også for dem, som er suspenderet eller udvist fra en eller flere skoler og marginaliseret. Der blev også opfordret til mere støtte, herunder økonomisk, til

¹⁶ Se detaljer på http://ec.europa.eu/education/events/20151109-jean-monnet-conference_en.

¹⁷ Se konklusioner på http://ec.europa.eu/information_society/newsroom/image/document/2016-50/2016-fundamental-colloquium-conclusions_40602.pdf.

¹⁸ Se rapport på http://ec.europa.eu/education/sites/education/files/201605-colloquium-report-radicalisation_en.pdf.

¹⁹ Se rapport på https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/flash-report-ety-forum-2016_en.pdf.

²⁰ Se rapport på https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/flash-report-cso-day-2016_en.pdf.

²¹ Se konklusioner på http://ec.europa.eu/justice/events/colloquium-fundamental-rights-2015/files/fundamental_rights_colloquium_conclusions_en.pdf.

²² Se nøglebudskaber fra peerlæringsaktiviteter om kritisk tænkning og mediekendskab, sociale kompetencer og medborgerkompetencer, herunder uddannelse og læreruddannelse på http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/expert-groups/citizenship-common-values_en

initiativer til at give lærende en chance til, en-til-en-læring, der er tilpasset til individuelle behov, og vejledning til marginaliserede og udstødte børn.

- **Indhentning og brug af ekspertbistand**

Dette forslag er baseret på en lang række rapporter og undersøgelser samt ekspertise, der er indsamlet gennem peerlæringsaktiviteter og møder i ET2020-arbejdsgruppen om fremme af medborgerskab og de fælles værdier frihed, tolerance og ikkeforskelsbehandling ved hjælp af uddannelse.

Arbejdet i [Det Europæiske Agentur for Udvikling af Undervisning af Personer med Særlige Behov](#)²³ har til formål at sikre lighed, lige muligheder og rettigheder for alle lærende, især de lærende, som er i risiko for marginalisering og udstødelse, som f.eks. studerende med handicap og/eller særlige undervisningsbehov. Dette agentur bidrager til udformningen af EU's politik med sine forskellige rapporter og publikationer, herunder om førskoleundervisning, skolefrafald blandt lærende med særlige undervisningsbehov og styrkelses af lærernes kompetencer til at fremme inklusiv undervisning.

Opgaven for [Den Europæiske Unions Agentur for Grundlæggende Rettigheder](#) består i at yde uafhængig, evidensbaseret rådgivning om grundlæggende rettigheder samt at kommunikere og øge bevidstheden om de grundlæggende rettigheder for at sikre, at EU-borgernes rettigheder beskyttes.

På baggrund af oplysninger fra analytiske rapporter fra NESET II academic network (Network of Experts on Social Aspects of Education and Training)²⁴ blev det konkluderet, at uddannelsessystemer, der holder fast i høje kvalitetsnormer for alle, fremmer individualiserede, inklusive tilgange, der involverer forældre, støtter tidlig indgriben og er målrettet dårligt stillede lærende, især i den konventionelle uddannelse, kan være en stærk drivkraft for social inklusion. Ligeledes fremhævede NESET II-netværket, at mobning er en trussel mod de fælles værdier frihed, tolerance og ikkeforskelsbehandling og gav et overblik over de mest effektive strategier og praksisser til at forhindre mobning og vold i skolerne i EU²⁵.

I Eurydice-rapporten om "[Citizenship Education at School in Europe](#)" (2017), der blev udarbejdet på vegne af Kommissionen, blev det undersøgt, hvordan medborgerskab kan anvendes til at skabe engagerende og interaktive læringsmiljøer ved hjælp af innovativ pædagogik til udvikling af den viden og de færdigheder og holdninger, der er nødvendige for, at unge kan blive aktive borgere.

²³ Dette agentur er en uafhængig organisation, der fungerer som en platform for samarbejde for EU-medlemsstaternes undervisningsministerier. Agenturets overordnede mål er at være med til at forbedre medlemsstaternes uddannelsespolitikker og -praksisser ved hjælp af evidensbaserede oplysninger og forslag til gennemførelse af politikker baseret på inklusion. Agenturet finansieres af midler fra Erasmus+ og bidrag fra de nationale ministerier, og de 27 medlemsstater samt Island, Norge og Schweiz er medlemmer af agenturet.

²⁴ [Policy and Practices for Equality and Inclusion In and Through Education: Evidence and policy guidance from European research projects funded under FP6 and FP7](#) (2015) http://nesetweb.eu/wp-content/uploads/2015/08/AR1_2015.pdf; [Education Policies and Practices to Foster Tolerance, Respect for Diversity and Civic Responsibility in Children and Young People in the EU](#)" (2016) <http://nesetweb.eu/en/library/education-policies-and-practices-to-foster-tolerance-respect-for-diversity-and-civic-responsibility-in-children-and-young-people-in-the-eu/>.

²⁵ [Hvordan forebygger og håndterer man mobning og vold i skolen: Evidence and Practices for Strategies for Inclusive and Safe Schools](#)" (2015), http://nesetweb.eu/wp-content/uploads/2015/08/AR2_2015.pdf.

[Rapporten om uddannelsesovervågning](#) (2017) understregede også nødvendigheden af at gøre uddannelsessystemerne mere inklusive, da de studerendes uddannelsesniveau i vidt omfang afhænger af deres socioøkonomiske baggrund.

Med hensyn til ET 2020-arbejdsgruppen og dens dedikerede peerlæringsaktiviteter omfatter de nøglebudskaber, der er værd at nævne inden for rammerne af denne henstilling, følgende:

- Læringsinstitutionerne bør være en integreret del af det lokale samfund og være med til at fremme tættere samarbejde med civilsamfundet, ungdomsorganisationerne, de lokale myndigheder og erhvervslivet for at være med til at uddanne unge.
- En demokratisk og inklusiv læringskultur, som værdsætter mangfoldighed og giver plads til dialog og drøftelser om kontroversielle spørgsmål, er af afgørende betydning for social og følelsesmæssig læring og for at opnå sociale kompetencer og medborgerkompetencer.
- Lærere skal støttes og rustes til at kunne håndtere mangfoldighed og udvikle de lærendes sociale kompetencer og medborgerkompetencer. Dette skal ske gennem en god lærergrunduddannelse, løbende videreuddannelse, praktiske værktøjer samt løbende støtte og vejledning.

- **Konsekvensanalyse**

I betragtning af den komplementære tilgang til medlemsstaternes initiativer, de foreslåede aktiviteter frivillige karakter og omfanget af de forventede virkninger var en konsekvensanalyse ikke nødvendig og blev derfor ikke foretaget. Udarbejdelsen af forslaget tog udgangspunkt i tidligere undersøgelser, høringer af medlemsstaterne og den offentlige høring.

- **Målrettet regulering og forenkling**

Ikke relevant.

- **Grundlæggende rettigheder**

Denne henstilling har til formål at støtte medlemsstaterne i deres bestræbelser på at fremme de grundlæggende rettigheder.

4. VIRKNINGER FOR BUDGETTET

Dette initiativ kræver ikke yderligere midler fra EU-budgettet.

Der tilskyndes til anvendelse af EU-finansieringsprogrammer såsom Erasmus+, Et Kreativt Europa og Europa for borgerne til at understøtte individuel læringsmobilitet, virtuel udveksling, samarbejdsprojekter og frivillige aktiviteter, der har til formål at fremme fælles værdier, inklusion og forståelse af Europa, når det er hensigtsmæssigt og i overensstemmelse med deres retsgrundlag og finansielle kapacitet.

5. ANDRE FORHOLD

- **Planer for gennemførelsen og foranstaltninger til overvågning, evaluering og rapportering**

Denne henstilling vil blive gennemført gennem løbende samarbejde inden for strategirammen for det europæiske samarbejde på uddannelsesområdet (ET 2020) og eventuelle efterfølgende rammebestemmelser. De foranstaltninger, der træffes i medfør af denne henstilling, vil blive gennemgået regelmæssigt ved hjælp af disse rammebestemmelser, herunder i rapporten om uddannelsesovervågning.

- **Forklarende dokumenter (for direktiver)**

Ikke relevant.

- **Nærmere redegørelse for specifikke bestemmelser i forslaget**

Idet der tages hensyn til de mange forskellige uddannelsessystemer, og under overholdelse af nærhedsprincippet identificerer forslaget en række anbefalinger med henblik på at vejlede medlemsstaterne i, hvordan de fremkommer med de mest effektive foranstaltninger til at fremme fælles værdier og inklusiv uddannelse, og hvordan de medtager den europæiske dimension i undervisningen i deres specifikke kontekst.

Med hensyn til **fremme af fælles værdier** anbefaler forslaget, at medlemsstaterne

- fremmer udbuddet af dedikeret uddannelse i medborgerskab og etik
- fremmer kritisk tænkning og mediekendskab
- opfordrer til, at studerende, forældre og lærere deltager i ledelsen af skolen, og at unge deltager aktivt i deres lokale samfund
- fremmer bedste praksis, jf. Europarådets Kompetencer for demokratisk kultur.

Med hensyn til **inklusiv uddannelse** for alle lærende, anbefaler forslaget at

- inkludere alle børn i undervisningen fra en tidlig alder og støtte studerende med særlige undervisningsbehov, tilbyde fleksibilitet i skift mellem forskellige uddannelsesniveauer og sikre tilstrækkelig studie- og erhvervsvejledning
- på baggrund af ekspertise og støtte fra Det Europæiske Agentur for Inklusion og Specialundervisning.

Med hensyn til **den europæiske dimension i undervisningen** anbefaler forslaget at

- fremme læring om EU og dens medlemsstater samt fremme deltagelse i mobilitets- og e-twinning-initiativer og i projekter i praksis.

For at opnå ovenstående anbefaler henstillingen, at lærerne støttes med tilstrækkelig grundlæggende og løbende uddannelse i medborgerskab og inklusiv pædagogik, og at de får mulighed for at deltage i udveksling og uddannelsesprogrammer.

Teksten foreslår specifikke gennemførelsesforanstaltninger, som kan hjælpe medlemsstaternes myndigheder med at opfylde disse mål.

Forslaget påskønner også Kommissionens planer om at støtte medlemsstaterne i at opfylde ovenstående anbefalinger, herunder gennem støtte til læringsmobilitet, gensidig udveksling, samarbejdsprojekter, frivilligt arbejde og ungdomsarbejde, peerlæring og udveksling af god praksis gennem ET2020-rammen og udvikling af evidensgrundlaget for politikreformer.

Forslag til

RÅDETS HENSTILLING

om fremme af fælles værdier, inklusiv uddannelse og den europæiske dimension i undervisningen

RÅDET FOR DEN EUROPÆISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde, særlig artikel 165 og 166,

under henvisning til forslag fra Europa-Kommissionen, og

ud fra følgende betragtninger:

- (1) I artikel 2 i traktaten om Den Europæiske Union hedder det: "Unionen bygger på værdierne respekt for den menneskelige værdighed, frihed, demokrati, ligestilling, retsstaten og respekt for menneskerettighederne, herunder rettigheder for personer, der tilhører mindretal. Dette er medlemsstaternes fælles værdigrundlag i et samfund præget af pluralisme, ikkeforskelsbehandling, tolerance, retfærdighed, solidaritet og ligestilling mellem kvinder og mænd."
- (2) Unionen har, inspireret af disse værdier, haft held til at bringe lande, samfund og mennesker sammen i et unikt politisk projekt, og resultatet har været den længste periode med fred i Europa, som samtidig har ført til social stabilitet og økonomisk velstand. Medlemsstaterne har tilsluttet sig de værdier, der er fastsat i traktaten, og det har skabt et fælles grundlag, som er kendetegnende for den europæiske livsstil og identitet og giver Unionen dens plads på den globale scene.
- (3) Unionen og dens medlemsstater står over for mange forskellige udfordringer, herunder populisme, fremmedhad, splittende nationalisme, forskelsbehandling, spredning af falske nyheder og misinformation samt udfordringen med radikalisering. Disse fænomener kan udgøre en alvorlig trussel mod grundlaget for vores demokratier, underminere tiltroen til retsstaten og demokratiske institutioner og forhindre følelsen af et fælles tilhørsforhold i og mellem vores europæiske samfund.
- (4) Mangel på bevidsthed om baggrunden for Unionen, årsagerne til at den blev oprettet og dens grundlæggende funktioner fremmer misinformation og forhindrer dannelsen af meninger om dens indsats. Viden om Unionens og dens medlemsstaters mangfoldighed støtter gensidig respekt samt forståelse og samarbejde i og mellem medlemsstaterne.
- (5) Uddannelse på alle niveauer og fra en tidlig alder spiller en afgørende rolle i forbindelse med fremme af og undervisning i fælles værdier. Uddannelse og muligheden for alle børn for at få succes kan være med til at sikre social inklusion. Med uddannelse får mennesker mulighed for at være aktive og kritiske borger, og det bliver muligt at øge forståelsen af den europæiske identitet.
- (6) På mødet som led i ledernes dagsorden i november 2017 i Göteborg drøftede europæiske ledere vigtigheden af uddannelse og kultur for Europas fremtid. I forbindelse med denne debat præsenterede Kommissionen sin vision for et europæisk

uddannelsesområde og foreslog en række initiativer i sin meddelelse om "styrkelse af den europæiske identitet gennem uddannelse og kultur"²⁶, hvori det hedder "*styrkelsen af vores europæiske identitet er fortsat afgørende, og uddannelse og kultur er de bedste vektorer til sikring heraf*".

- (7) Et af formålene med ET2020-rammen for europæisk samarbejde på uddannelsesområdet²⁷, nemlig at fremme lighed, social samhørighed og aktivt medborgerskab, er fastsat ud fra tanken om, at uddannelse bør fremme interkulturelle kompetencer, demokratiske værdier og respekt for de grundlæggende rettigheder, bekæmpelse af alle former for forskelsbehandling og racisme og ruste de unge til at samarbejde positivt med deres jævnaldrende med forskellig baggrund.
- (8) I Pariserklæringen²⁸, som blev vedtaget den 17. marts 2015 af de europæiske undervisningsministre, blev der fra medlemsstaternes side givet udtryk for en vilje til at fremme fælles værdier samt kritisk tænkning og mediekendskab, herunder uddannelse og interkulturel dialog. Svarene på en offentlig høring på EU-plan²⁹ viser tydeligt, at inklusiv undervisning bør fremmes. Kun 16 % af respondenterne mener, at uddannelse på nuværende tidspunkt opfylder denne målsætning, 95 % mener, at uddannelse bør hjælpe unge til en forståelse af vigtigheden af fælles værdier, og at Unionen bør hjælpe medlemsstaterne med at nå dette mål (98 %).
- (9) En Eurydice-undersøgelse om "Citizenship Education at School in Europe"³⁰ fra 2017 viser, at der i øjeblikket er fokus på uddannelse i medborgerskab i en række europæiske lande. Næsten halvdelen af landene har dog endnu ingen politikker om inklusiv uddannelse i medborgerskab i lærernes grunduddannelse. Lærerne bør derfor støttes og rustes til ved hjælp af foranstaltninger at skabe en åben læringskultur og håndtere forskellige læringsgrupper for at undervise i medborgerkompetencer, videregive Europas fælles arv, formidle fælles værdier og fungere som rollemodel for de lærende.
- (10) Radikalisering, som fører til voldelig ekstremisme, er fortsat et presserende problem i flere medlemsstater. Fremme af fælles værdier som en vektor for social samhørighed og integration, herunder uddannelsespolitikker, er en væsentlig del af løsningen. For at støtte medlemsstaterne i deres bestræbelser oprettede Kommissionen i juli 2017 en gruppe på højt plan vedrørende radikaliserings³¹ til at identificere støtteforanstaltninger, også på uddannelsesområdet.
- (11) De seneste resultater af PISA-undersøgelsen³² og rapporten om uddannelsesovervågning 2017³³ understreger sammenhængen mellem uddannelsesmæssige uligheder og de studerendes socioøkonomiske baggrund. PISA-data viser, at studerende fra fattigere husstande har tre gange større sandsynlighed for

²⁶ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/communication-strengthening-european-identity-education-culture_en.pdf.

²⁷ Rådets og Kommissionens fælles rapport for 2015 om gennemførelse af strategirammen for det europæiske samarbejde på uddannelsesområdet (ET 2020) Nye prioritetsområder for det europæiske samarbejde på uddannelsesområdet (EUT C 417 af 15.12.2015).

²⁸ http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/repository/education/news/2015/documents/citizenship-education-declaration_en.pdf.

²⁹ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/results-citizenship-consultation_en.pdf.

³⁰ https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/images/6/68/215_EN_Citizenship_2017_N.pdf.

³¹ Kommissionens afgørelse af 27. juli 2017 om oprettelse af gruppen på højt plan om radikaliserings. JO C252/3, 3.8.2017.

³² <https://www.oecd.org/pisa/pisa-2015-results-in-focus.pdf>.

³³ http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/et-monitor_da.

at klare sig dårligere end deres mere velstående medstudere, og at studerende med indvandrerbaggrund har mere end dobbelt så stor risiko for klare sig dårligt end andre studerende. For at forhindre marginalisering af unge er det af afgørende betydning at have inklusive og fair uddannelsessystemer, der fremmer samfund med sammenhængskraft og danner grundlag for aktivt medborgerskab og øger beskæftigelsesegnetheden.

- (12) Eurobarometer-undersøgelser fremhæver, at der er et bemærkelsesværdigt lavt niveau for viden om Unionen. I en meningsmåling fra 2014 mener 44 %, at de har begrænset forståelse af, hvordan Unionen fungerer³⁴, mens en undersøgelse fra 2011 viser, at et relativt flertal mener, at de ikke er velinformerede om EU³⁵. Samme undersøgelse afslørede også, at en tredjedel ikke ved, hvor mange medlemsstater, der er i EU³⁶. Endelig fremhæver den seneste Eurobarometer-undersøgelse³⁷, at 35 % af respondenterne mener, at sammenlignelige uddannelsesstandarder er vejen frem for fremtidens Europa.
- (13) På denne baggrund er det afgørende, at medlemsstaterne gør en øget indsats for at gennemføre alle målene i Pariserklæringen fra 2015. Det er særligt vigtigt fortsat at fremme fælles værdier som vektorer for samhørighed og inklusion, fremme gennemførelsen af deltagerbaserede læringsmiljøer på alle uddannelsesniveauer, forbedre uddannelsen af lærerne i medborgerskab og mangfoldighed og fremme mediekendskab og de lærendes evne til at tænke kritisk.
- (14) Sikring af effektiv og lige adgang til inklusiv uddannelse af god kvalitet for alle lærende, herunder lærende med indvandrerbaggrund, lærende med en dårlig socioøkonomisk baggrund og lærende med særlige behov, er en forudsætning for at opnå samfund med større sammenhængskraft. I disse bestræbelser kunne medlemsstaterne drage fordel af eksisterende EU-instrumenter, især Erasmus+, de europæiske struktur- og investeringsfonde, Et Kreativt Europa, Europa for Borgerne, Rettigheder, ligestilling og unionsborgerskabsprogrammet, det europæiske solidaritetskorp og Horisont 2020 samt vejledning og ekspertviden fra Det Europæiske Agentur for Udvikling af Undervisning af Personer med Særlige Behov.
- (15) Erasmus+ viser, at mobilitet og grænseoverskridende forbindelser er den mest effektive måde at opleve europæisk identitet. Det er af afgørende betydning, at alle kategorier af lærende drager lige stor nytte af de muligheder, som programmet giver, navnlig gennem skoleudveksling mellem medlemsstaterne. Virtuel mobilitet, især gennem e-Twinning-netværket, er et fremragende værktøj til at skabe direkte kontakt mellem elever og skal anvendes i langt højere grad i de kommende år og i kombination med fysisk mobilitet.

³⁴ Standard Eurobarometer 81 - foråret 2014, s. 117 (http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/eb/eb81/eb81_publ_en.pdf).

³⁵ Standard Eurobarometer 75 - foråret 2011, s. 48. (http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/eb/eb75/eb75_publ_en.pdf).

³⁶ Standard Eurobarometer 75 - foråret 2011, s. 50. (http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/archives/eb/eb75/eb75_publ_en.pdf).

³⁷ Standard Eurobarometer 467 - efteråret 2017, s. 6. "Størstedelen mener, at sammenlignelige levestandarder ville være vejen frem for fremtidens Europa (52 %), og mere end en tredjedel nævner sammenlignelige uddannelsesstandarder (35 %)", http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion/index.cfm/Survey/getSurveyDetail/instruments/SPE_CIAL/surveyKy/2179).

- (16) Ved at indarbejde den europæiske dimension i undervisningen bør de lærende kunne hjælpes til at opleve den europæiske identitet i al sin mangfoldighed og styrke følelsen af et europæisk tilhørsforhold som supplement til deres lokale, regionale og nationale identitet og traditioner. Det er også vigtigt i bestræbelserne på at fremme en bedre forståelse af Unionen samt af dens medlemsstater.
- (17) Denne henstilling er fuldt i overensstemmelse med nærhedsprincippet og proportionalitetsprincippet. Indholdet i denne henstilling gælder med forbehold af eksisterende nationale initiativer på disse områder, navnlig vedrørende national undervisning i medborgerskab —

VEDTAGET DENNE HENSTILLING:

Medlemsstaterne bør:

Fremme af fælles værdier

1. øge udveksling af de fælles værdier, der er fastsat i artikel 2 i traktaten om Den Europæiske Union, fra en tidlig alder og på alle uddannelsesniveauer for at styrke social samhørighed og en fælles følelse af at høre til på lokalt, regionalt, nationalt plan samt på EU-plan
2. fortsat gennemføre forpligtelserne i Pariserklæringen, navnlig ved at:
 - a) fremme undervisning i medborgerskab og etik samt fremme det åbne klasseværelse for at fremme tolerante og demokratiske sindelag
 - b) fremme kritisk tænkning og mediekendskab, navnlig med hensyn til brug af internettet og de sociale medier, for at øge bevidstheden om risici i forbindelse med informationskildernes pålidelighed og være med til, at der udvises sund fornuft
 - c) udvikle strukturer, der fremmer den aktive deltagelse af lærerne, forældrene, eleverne og det bredere samfund i ledelsen af skolen, og
 - d) støtte mulighederne for de unges demokratiske deltagelse og for et aktivt og ansvarligt engagement i samfundet
3. anvende eksisterende værktøjer effektivt til at fremme uddannelse i medborgerskab, navnlig Europarådets kompetencerammer for demokratisk kultur³⁸.

Fremme af inklusiv uddannelse

4. fremme inklusiv uddannelse for alle lærende, navnlig ved at:
 - a) inkludere alle elever i uddannelse af høj kvalitet fra en tidlig alder
 - b) give elever og studerende den nødvendige støtte ud fra deres behov, herunder elever og studerende med en dårlig socioøkonomisk baggrund, elever og studerende med indvandrerbaggrund, elever og studerende med særlige undervisningsbehov og de dygtigste lærende
 - c) muliggøre skift mellem forskellige uddannelsesniveauer og give mulighed for passende studie- og erhvervsvejledning
5. effektivt anvende Det Europæiske Agentur for Udvikling af Undervisning af Personer med Særlige Behov³⁹ til at gennemføre og overvåge vellykkede inklusive tilgange i deres uddannelsessystemer

Fremme af den europæiske dimension i undervisningen

6. fremme den europæiske dimension i undervisningen ved at tilskynde til:
 - a) en forståelse af den europæiske sammenhæng og den fælles arv og bevidsthed om mangfoldigheden i Unionens medlemsstater
 - b) en forståelse af baggrunden for Unionen samt af dens funktionsmåde

³⁸ Competences for democratic culture - Living together as equals in culturally diverse democratic societies, (2016), <https://www.coe.int/en/web/education/competences-for-democratic-culture>

³⁹ I overensstemmelse med artikel 10 i forordning (EU) nr. 1288/2013 om oprettelse af "Erasmus+", EU-programmet for uddannelse, ungdom og idræt.

- c) deltagelse af elever og lærere i e-Twinning-netværket og i grænseoverskridende mobilitet, særligt for skoler
- d) projekter i praksis for at øge bevidstheden om EU i læringscentre, navnlig gennem direkte interaktion med de unge

Støtte til lærerne og undervisningen

- 7. sætte lærerne, skolelederne og det akademiske personale i stand til at fremme fælles værdier og give inklusiv uddannelse, ved hjælp af:
 - a) foranstaltninger til at ruste lærerne, skolelederne og det akademiske personale til at viderebringe budskabet om fælles værdier og fremme aktivt medborgerskab og samtidig videreformidle en fornemmelse af tilhørsforhold og reagere på de lærendes forskellige behov og
 - b) fremme udveksling og peer-læringsprogrammer samt vejledning og rådgivning for lærerne og det akademiske personale

Gennemførelsesforanstaltninger

- 8. gennemgå, og om nødvendigt ændre, eksisterende politikker og praksisser på uddannelsesområdet og ikkeformel læring med henblik på at reagere på disse henstillinger
- 9. identificere mangler og fremme offentligt engagement, høring og dataindsamling med henblik på at forbedre evidensbaseret politikudformning, når det drejer sig om den sociale og medborgerlige dimension i uddannelsen
- 10. fortsat deltage i strategiske rammer for EU-samarbejde inden for uddannelse, ungdomsaktiviteter, idræt og kultur ved hjælp af peer-læring og udveksling af god praksis med henblik på fremme af fælles værdier
- 11. effektivt anvende EU's finansieringsinstrumenter, navnlig Erasmus+, de europæiske struktur- og investeringsfonde, Et Kreativt Europa, Europa for Borgerne, programmet for rettigheder, ligestilling og unionsborgerskab, det europæiske solidaritetskorp og Horisont 2020 med henblik på at gennemføre disse henstillinger

OG BIFALDER, AT KOMMISSIONEN AGTER AT:

12. støtte medlemsstaterne i gennemførelsen af bestemmelserne i denne henstilling ved hjælp af de tilgængelige værktøjer og finansieringsinstrumenter, navnlig gennem skolemobilitet og e-Twinning-netværket
13. støtte forbedringer af nationale og regionale politikreformer og -praksisser ved hjælp af ET2020-rammen for europæisk samarbejde i uddannelse og efterfølgende rammer
14. udvikle og regelmæssigt gennemgå praktiske referenceværktøjer og vejledende dokumenter for politiske beslutningstagere og de involverede fagpersoner og støtte forskning og inddragelse af interessenter for at udfylde huller i viden
15. vurdere og evaluere de tiltag, der er iværksat for at imødekomme denne henstilling, navnlig ved hjælp af ET2020-rammen, herunder rapporten om uddannelsesovervågning.

Udfærdiget i Bruxelles, den [...].

*På Rådets vegne
Formand*